

- > Aan de slag met een vorm van AI in de zorg? Met onze ethische AI-assistent bepaal je samen of deze vorm van digitalisering voldoende waarde toevoegt om als hulpmiddel in te gaan zetten. Zo zorgen we er samen voor dat AI geen doel op zich wordt, maar een hulpmiddel waarmee we onze kwaliteit van zorg kunnen verbeteren!

Ethische AI-assistent

Interactie

Waarde	Vertaling gehandicaptenzorg	Voorbeelden van acties
<i>Participatie</i>	Zorginstellingen geven cliënten, verwanten en medewerkers inspraak bij de keuze en inzet van nieuwe zorgtechnologie (zoals sensoren of apps).	Regelmatig overleg via cliëntenraden of focusgroepen met verwanten over inzet van domotica of digitale monitoring.
<i>Non-discriminatie</i>	Nieuwe AI-systemen (bijvoorbeeld voor gedragsherkenning) worden vooraf getoetst op risico's voor stigmatisering van mensen met een verstandelijke beperking.	Externe toetsing door ethische commissies of ervaringsdeskundigen.
<i>Wendbaarheid</i>	De instelling stelt een externe adviesgroep (bijv. met ervaringsdeskundigen, ethici en zorgprofessionals) aan die jaarlijks reflecteert op technologische keuzes.	Jaarlijkse rapportage over digitale innovaties en ethische impact.

Samenwerken met leveranciers

Waarde	Vertaling gehandicaptenzorg	Voorbeelden van acties
<i>Samenwerking</i>	Leveranciers van zorgtechnologie worden alleen gekozen als ze respect hebben voor de waarden van de instelling, zoals inclusie en mensgericht werken.	In contracten opnemen dat leveranciers moeten voldoen aan de ethische richtlijnen van de organisatie.
<i>Duurzaamheid</i>	Bij keuzes voor ICT-partners of cloudopslag wordt duurzaamheid expliciet meegewogen.	Datacenters kiezen met groene energie; minder hardware-afval door hergebruik.
<i>Bescherming</i>	Persoonsgegevens van cliënten (bv. uit slimme sensoren of digitale zorgdossiers) worden beschermd tegen commercieel gebruik of hergebruik door derden.	DPIA (Data Protection Impact Assessment) bij alle nieuwe technologieën.

Organisatorische acties om waarden te borgen

Waarde	Vertaling gehandicaptenzorg	Voorbeelden van acties
Menselijke waardigheid	Technologie moet bijdragen aan betekenisvol contact, bijvoorbeeld tussen cliënt en begeleider.	Zorgtechnologie wordt alleen ingezet als ze communicatie, nabijheid of contact ondersteunt (geen "afstand" creëert).
Onafhankelijkheid	Open source of aanpasbare systemen worden verkozen boven gesloten systemen om afhankelijkheid van één leverancier te voorkomen.	Zorgapplicaties kiezen die interoperabel zijn met andere systemen.
Aanspreekbaarheid	Duidelijk vastleggen wie eindverantwoordelijk is voor keuzes in systeemontwikkeling (zowel intern als extern).	Taken van leveranciers, ICT-afdeling en zorgteams schriftelijk vastgelegd bij start van een digitaal project.

Technische standaarden

Waarde	Vertaling gehandicaptenzorg	Voorbeelden van acties
<i>Inclusiviteit</i>	Digitale toepassingen worden ontworpen voor verschillende niveaus van verstandelijke beperking en fysieke mogelijkheden.	Gebruik van pictogrammen, spraakherkenning, eenvoudige taal, compatibiliteit met aangepaste hulpmiddelen.
<i>Vrijheid van meningsuiting</i>	Cliënten mogen hun mening geven over de technologie die ze gebruiken, zonder angst voor repercussies.	Vrijwillige feedbackmomenten via ondersteunde communicatie.
<i>Privacy</i>	Privacy wordt vanaf het begin ingebouwd in elk systeem ("privacy-by-design"), met expliciete toestemming voor gegevensgebruik.	Gebruikersinstellingen voor cliënten en verwanten in portalen.
<i>Gebruiks-vriendelijkheid</i>	Systemen zijn afgestemd op fouten die cliënten kunnen maken en geven ruimte voor herstel of correctie.	Melding bij onvolledig ingevulde formulieren en de mogelijkheid tot correctie door begeleider.
<i>Veiligheid</i>	Cliëntgegevens worden alleen versleuteld en geanonimiseerd opgeslagen en verzonden.	Encryptie van alle cliëntdata, MFA voor toegang tot systemen.

Informatieverstrekking

Waarde	Vertaling gehandicaptenzorg	Voorbeelden van acties
<i>Transparantie</i>	De instelling communiceert open over digitale hulpmiddelen en hun functies (bv. bij inzet sensoren of camera's).	Duidelijke communicatie naar cliënten en verwanten via folders, infovideo's en cliëntgesprekken.
<i>Collectieve belang</i>	Zorgdata wordt enkel gebruikt ten dienste van verbetering van zorg, veiligheid en kwaliteit van leven.	Geanonimiseerde data gebruiken voor verbetering van dagbesteding of gedragsbegeleiding.
<i>Uitlegbaarheid</i>	Cliënten en vertegenwoordigers kunnen begrijpen waarom systemen bepaalde meldingen of beslissingen geven.	Uitleg op maat over algoritmes bij automatische meldingen in het zorgdossier.
<i>Aanvechtbaarheid</i>	Cliënten of vertegenwoordigers kunnen bezwaar maken tegen automatische beslissingen of meldingen.	Procedure om meldingen of signaleringen te betwisten en bij te stellen.
<i>Verantwoording</i>	De organisatie verantwoordt publieke keuzes over technologie aan cliëntenraden, bestuur en toezichtorganen.	Jaarlijkse rapportage digitale innovaties aan Raad van Toezicht en cliëntenraden.
<i>Controleerbaarheid</i>	Besluiten en technologie zijn navolgbaar, ook bij ethische dilemma's.	Dossieronderzoek en audits op AI en algoritmes die gedrag monitoren of risico's inschatten.

Onderzoek, monitoring en evaluatie

Waarde	Vertaling gehandicaptenzorg	Voorbeelden van acties
<i>Voorkomen van schade</i>	Bij nieuwe technologieën zoals VR of AI wordt het effect op cliënten gemonitord (bijv. bij prikkelgevoeligheid of cognitieve overbelasting).	Proefperiode met VR-brillen en evaluatie met gedragspecialisten.
<i>Passendheid</i>	Nieuwe technologie wordt getest bij verschillende cliëntgroepen (leeftijd, beperking, communicatievorm) voor brede toepasbaarheid.	Testen van apps met jongeren én ouderen met verstandelijke beperking.
<i>Integriteit</i>	Bij de inkoop en implementatie van technologie worden ethische risico's in kaart gebracht.	Ethische toets bij aanschaf gedragsvoorspellende software.
<i>Correctie</i>	Bij AI-systemen (bv. valdetectie) moet er ruimte zijn om fouten aan te passen na evaluatie.	Regelmatige updates en menselijke correctie mogelijk bij onterechte meldingen.

Inrichting van de organisatie en competenties

Waarde	Vertaling gehandicaptenzorg	Voorbeelden van acties
Menselijke autonomie	AI en digitale systemen ondersteunen het werk van zorgmedewerkers, maar nemen nooit de menselijke inschatting of zorgrelatie over.	AI ondersteunt analyse, maar beslissingen worden altijd genomen door zorgteams.
Oplossingsgerichtheid	Bij digitale problemen of klachten (bijv. over een melding) wordt actief gezocht naar een oplossing met de cliënt of vertegenwoordiger.	Gestructureerd meld- en herstelproces met betrokkenheid van cliënt.
Kennis	Medewerkers worden getraind in het werken met technologie, inclusief ethische en juridische aspecten.	Scholing in omgaan met technologie en AVG.
Risicobewustzijn	Medewerkers kennen de risico's van AI en andere technologieën en weten wanneer ze een risico moeten melden of beperken.	Training en meldstructuur voor zorgmedewerkers over foutmeldingen of overprikkeling.
Menselijke eindverantwoordelijkheid	Digitale beslissingen worden altijd gemonitord door een eindverantwoordelijke zorgprofessional of ethisch verantwoordelijke.	Aanwijzen van verantwoordelijke gedragsdeskundige bij systemen met automatische signalering.